

EU går foran i Paris

EU kan spille en viktig rolle selv om utslippene fra medlemslandene kun står for ti prosent av de globale.

Av Per Ove Eikeland og Jon Birger Skjærseth

EU går i front i Paris med målsetning om å redusere utslipp av klimagasser i EU med 40 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990. EU vil argumentere for en juridisk bindende avtale med en langsiktig målsetning i tråd med togradersmålet, oppjustering av mål hvert femte år og forpliktende rapportering for å sjekke landenes måloppnåelse.

Men spiller det noen rolle at EU vil mye så lenge mange vil lite og ingen kan tvinges til å gjøre noe de ikke vil?

EU kan spille en viktig rolle selv om utslippene fra medlemslandene kun står for ti prosent av de globale. For det første har EU ambisjon om å spille en lederrolle i klimaforhandlingene. Internasjonalt klimasamarbeid er avhengig av at noen faktisk vil, tar initiativ og går foran. EU har med varierende hell forsøkt å utøve lederskap i forhandlingene siden FNs klimakonvensjon i 1992. Etter klimatoppmøtet i København (2009) måtte EU godta en «nedenifra og opp»-tilnærming hvor landene melder inn sine frivillige klimamål til FN. Selv om målsetningene neppe blir bindende i Paris fordi store land som USA ikke vil, er det viktig at EU vil ha en forpliktende og dynamisk Paris-avtale med oppjustering av målsetninger.

EU har som verdens tredje mest folkerike politiske enhet etter Kina og India gått i bresjen også med mål om å redusere egne utslipp med minst 80 prosent innen 2050.

For det andre viser EU at egen klimapolitikk kan bidra til å løse problemet. EU har nå redusert utslipp av klimagasser med 23 prosent fra 1990. Det skyldes også en rekke andre forhold enn klimapolitikk som finanskrisen, men ifølge Kommisjonens analyser var klima- og energipolitikk en viktig forklaring på reduksjonen fra 2005 til 2012 på 11,5 prosent.

For det tredje viser EU at klimapolitikk kan gi nye synergier: innovasjon, energi-sikkerhet og arbeidsplasser. Andelen fornybar energi i EU er nesten doblet de siste ti årene og ligger nå på 15 prosent. Antallet «grønne» arbeidsplasser har ifølge Europakommisjonen økt fra cirka to millioner i 2005 til 3,4 millioner i 2012. En del av dette er et resultat av bevisst politikk som skjøt fart i 2007/2008 da EU vedtok bindende målsetninger og virkemidler rettet mot 2020.

For det fjerde viser EU at 28 svært ulike land med ulike energikilder faktisk kan bli enige om en felles klimakurs. Selv om EU representerer et unikt politisk system, kan det være inspirasjon å hente for andre om hvordan enighet kan oppnås. Vår forskning har vist at EUs evne til å utforme langsiktig politikk og kombinere ulike interesser gjennom å koble klima- og energipolitikken har vært avgjørende. Satsing på fornybar energi og energieffektivisering i EU vil for eksempel redusere energiimportbehovet.

Men EUs klima- og energipolitikk er på ingen måte kun en solskinnshistorie. Den er preget av sterke interne politiske spenninger og utfordringer. For å nevne noe.

- EUs sjettede største medlemsland – Polen – deler ikke EUs langsiktige klimavisjon. Polen satser fortsatt på kull som står for 90 prosent av elektrisitetsproduksjonen og er foreløpig med på grunn av spesialordringer og økonomiske overføringer.
- Satsingen på karbonfangst og lagring har foreløpig ikke ført til noe som helst, og kvotesystemet sliter med lave karbonpriser, selv om EU forøker å gjøre noe med problemet.
- Den økte andelen fornybar energi har gitt økonomiske utfordringer for etablert energiindustri spesielt i Tyskland og større ustabilitet for dem som skal sikre strømforsyningen.
- EU har ikke klart å videreføre bindende fornybarmål for medlemslandene etter 2020 og sliter med å finne ut av hvordan fornybar kan stimuleres mot 2030.

Mange av utfordringene skyldes at EU har gått fra ord til handling med blandede erfaringer fra gjennomføring av klimapolitikken i medlemslandene. EUs erfaringer med storskala klimapolitikk kan bidra til økt kunnskap om hva som virker over tid. Det er viktig for Paris og de 180 landene som har meldt inn klimamålsetninger.

Reduksjon i utslipp av klimagasser er en langsiktig utfordring med prøving, feiling og læring fra gjentagende politiske beslutninger.

Forfatterne er forskere på EUs klima- og energipolitikk ved Fridtjof Nansens Institutt.

Dette debattinnlegget ble først publisert på DN.no 07.12.2015